

บันทึก

เรื่อง ปัญหาการตรวจยึดและจัดการกับไม้ของกลางในเขตอุทยานแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ กส.๐๗๐๗/๔๑๙๒๓ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๕ ความว่า ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ สร.๐๖๐๑/๑๖๑๐ ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๕ ตอบข้อหารือของกรมป่าไม้เกี่ยวกับการตรวจยึดและจัดการกับไม้ของกลางในเขตอุทยานแห่งชาติ พร้อมกับส่งบันทึกของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) และบันทึกข้อสังเกตของเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวซึ่งเลขาธิการฯ มีความเห็นแตกต่างไปจากความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) บางประการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาทบทวนปัญหาการตรวจยึดและจัดการกับไม้ของกลางในเขตอุทยานแห่งชาติอีกครั้งหนึ่ง โดยขอให้พิจารณาปัญหา รวม ๓ ประการ คือ

๑. พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ในฐานะพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ มีอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในการตรวจยึดและนำไม้ของกลางออกจากเขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือป่าอื่น ๆ ไปเก็บไว้ในที่ปลอดภัยได้หรือไม่

๒. การนำไม้ของกลางหรือไม้ล้มขนอนนอนไพรในเขตอุทยานแห่งชาติไปใช้ประโยชน์ จะต้องอยู่ภายในบังคับของระเบียบที่ออกตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ หรือไม่

๓. ไม้ของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดิน เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว กรมป่าไม้จะจำหน่ายให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) พิจารณาปัญหาที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือดังกล่าวข้างต้นแล้ว มีความเห็นดังนี้

๑. ปัญหาประการแรก ที่ประชุมได้แยกพิจารณาเป็น ๓ กรณี คือ

๑.๑ กรณีไม้ของกลางในเขตอุทยานแห่งชาติ ที่ประชุมมีความเห็นแตกต่างกันเป็นสองฝ่าย คือ

ฝ่ายที่หนึ่ง มีความเห็นว่า มาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเฉพาะในการจับกุมและปราบปรามผู้กระทำความผิดเท่านั้น ดังนั้น การนำไม้ของกลางออกจากเขตอุทยานแห่งชาติจึงไม่อาจทำได้ เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นตาม มาตรา ๑๙

ฝ่ายที่สอง มีความเห็นว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ในฐานะพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาย่อมมีอำนาจจับกุมและยึดสิ่งของไว้เป็นของกลาง และดำเนินการเกี่ยวกับความผิดนั้นต่อไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้น จึงนำไม้ของกลางออกจากเขตอุทยานแห่งชาติไปเก็บรักษาได้

๑.๒ กรณีไม้ของกลางในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ที่ประชุมมีความเห็นพ้องต้องกันว่า พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๐๓ มิได้มีบทบัญญัติห้ามนำไม้ออกจากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พนักงานเจ้าหน้าที่จึงนำไม้ของกลางในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าออกไปเก็บรักษาได้

๑.๓ กรณีไม้ของกลางในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ที่ประชุมมีความเห็นตรงกันในข้อที่ว่า พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถนำไม้ของกลางออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติไปเก็บรักษาได้ แต่มีเหตุผลแตกต่างกัน คือ

ฝ่ายที่หนึ่ง มีความเห็นว่า พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ มิได้มีบทบัญญัติดังเช่นมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ ดังนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติฯ จึงนำไม้ของกลางออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติไปเก็บรักษาได้

ฝ่ายที่สอง มีความเห็นว่า แม้ว่าพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติฯ จะห้ามนำไม้ออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๕ ก็ตาม แต่ไม้ของกลางนี้เป็นไม้ที่เกิดจากการกระทำความผิด เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการยึดแล้ว ไม้นั้นก็เปลี่ยนสภาพเป็นไม้ของกลาง การดำเนินการต่อไปจึงเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พนักงานเจ้าหน้าที่จึงนำไม้ของกลางออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติไปเก็บรักษาได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๒. ปัญหาประการที่สอง ที่ประชุมได้แยกพิจารณาเป็น ๒ กรณี คือ

๒.๑ กรณีไม้ของกลาง ที่ประชุมมีความเห็นแตกต่างกันเป็นสองฝ่าย คือ

ฝ่ายที่หนึ่ง มีความเห็นว่า มาตรา ๑๖ (๒) แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ ห้ามบุคคลนำไม้ออกจากเขตอุทยานแห่งชาติ และก็มีได้มีบทบัญญัติให้อธิบดีมีอำนาจสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดในเขตอุทยานแห่งชาติดังเช่นที่กำหนดในมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติฯ ดังนั้น จึงนำไม้ของกลางในเขตอุทยานแห่งชาติออกจากเขตอุทยานแห่งชาติไม่ได้ เว้นแต่จะเป็นการนำออกเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติหรือเพื่อการอื่นตามที่กำหนดในมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ จึงต้องเป็นไปตามระเบียบที่ออกตามมาตรา ๑๙ ด้วย

ฝ่ายที่สอง มีความเห็นว่า เมื่อมีการจับกุมและยึดสิ่งของต่างๆ เป็นของกลางในการกระทำความผิดในเขตอุทยานแห่งชาติแล้ว การดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ไม้ที่ถูกยึดในเขตอุทยานแห่งชาติจึงเปลี่ยนสภาพเป็นไม้ของกลาง การดำเนินการเกี่ยวกับไม้ของกลางนี้จึงต้องเป็นไปตามระเบียบที่

เกี่ยวกับไม้ของกลางโดยเฉพาะ คือ ระเบียบปฏิบัติราชการป่าไม้ ฉบับที่ ๘ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๔๙๗ ว่าด้วยการรักษาและจำหน่ายของกลางโดยมีต้องอยู่ในบังคับของระเบียบที่ออกตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ

๒.๒ กรณีไม้ล้มขอนนอนไพรในเขตอุทยานแห่งชาติ ที่ประชุมมีความเห็นพ้องต้องกันว่า กรมป่าไม้ นำไม้ล้มขอนนอนไพรในเขตอุทยานแห่งชาติไปใช้ประโยชน์ได้ หากเป็นการใช้เพื่อประโยชน์ตามข้อ ๓ หรือข้อ ๔ แห่งระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตอุทยานแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๒๐ ซึ่งออกตามความในมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ

๓. ปัญหาประการที่สาม ที่ประชุมมีความเห็นแตกต่างกันเป็นสองฝ่าย คือ

ฝ่ายที่หนึ่ง มีความเห็นว่า เมื่อนำไม้ของกลางใน “เขตป่าสงวนแห่งชาติ” และ “เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า” ออกนอกเขตดังกล่าวได้ จึงจำหน่ายให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ได้ ส่วนไม้ของกลางใน “เขตอุทยานแห่งชาติ” นั้น เป็นไม้ที่กฎหมายคุ้มครองพิเศษมิให้นำออกจากเขตอุทยานแห่งชาติ ดังนั้น จึงจำหน่ายให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ไม่ได้

ฝ่ายที่สอง มีความเห็นว่า ไม้ของกลางที่คดถึงที่สุดและมีค่าพิพากษาให้รับแล้วย่อมตกเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน ไม่ว่าจะเป็ไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าก็ตาม ดังนั้น ย่อมนำไม้เหล่านี้ออกมาจำหน่ายให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ได้

เนื่องจากกรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔ มีความเห็นแตกต่างกันในสาระสำคัญ เลขธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาอาศัยอำนาจตามความในระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าด้วยการประชุมกรรมการร่างกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๒๒ ข้อ ๑๔ (๓)^๑ จึงจัดให้มีการประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมายเพื่อพิจารณาปัญหาดังกล่าว

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวประกอบด้วยฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) แล้วสำหรับปัญหาประการแรกที่ว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ในฐานะพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในการตรวจยึดและนำไม้ของกลางออกจากเขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตป่าสงวนแห่งชาติไปเก็บไว้ในที่ปลอดภัยได้หรือไม่นั้น มีความเห็นว่า แม้ว่ามาตรา ๑๖ (๒)^๒ แห่งพระราชบัญญัติอุทยาน

^๑ ข้อ ๑๔ เลขธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาอาจพิจารณาจัดให้มีการประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมายได้ในกรณีดังต่อไปนี้

๑.๑๑

๑.๑๑

(๓) ความเห็นของกรรมการร่างกฎหมายในคณะแตกต่างกันในสาระสำคัญ แต่กรรมการร่างกฎหมายมิได้ขอให้มีการประชุมใหญ่ตามข้อ ๑๓ (๒)

๑.๑๑

๑.๑๑

^๒ มาตรา ๑๖ ภายในเขตอุทยานแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใด

แห่งชาติฯ และมาตรา ๑๔^๓ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติฯ จะห้ามนำไม้ออกนอกเขตอุทยานแห่งชาติหรือป่าสงวนแห่งชาติ แต่โดยที่มาตรา ๒๐^๔ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ มาตรา ๓๕^๕ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าฯ และมาตรา ๒๖^๖ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติฯ ได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินั้นๆ เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พนักงานเจ้าหน้าที่จึงมีอำนาจจับกุมและยึดสิ่งของที่ได้มาโดยผิดกฎหมายเป็นของกลาง และดำเนินการต่อไปเกี่ยวกับความผิดนั้นได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ด้วยเหตุนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่จึงนำไม้ของกลางออกจากเขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตป่าสงวนแห่งชาติ ไปเก็บไว้ในที่ปลอดภัยเพื่อเป็นพยานหลักฐานแห่งคดีได้โดยไม่ขัดต่อบทบัญญัติของพระราชบัญญัติดังกล่าว

ส่วนปัญหาประการที่สองที่ว่า การนำไม้ของกลางหรือไม้ล้มขอนนอนไพรในเขตอุทยานแห่งชาติไปใช้ประโยชน์ จะต้องอยู่ภายใต้บังคับของระเบียบที่ออกตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ หรือไม่นั้น มีความเห็นว่า โดยที่ได้กล่าวมาแล้วว่า พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมและยึดไม้ที่ได้มาโดยผิดกฎหมายในเขตอุทยานแห่งชาติและไม้ที่ยึดได้เปลี่ยนสภาพเป็นของกลางไปแล้ว ดังนั้น การดำเนินการเกี่ยวกับไม้ของกลางจึงต้องเป็นไปตามระเบียบปฏิบัติราชการป่าไม้ ฉบับที่ ๘ ว่าด้วยการรักษาและจำหน่ายของกลางลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๙๗ และไม่ต้องอยู่ในบังคับของระเบียบที่ออกตามมาตรา ๑๙^๗ แห่ง

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้อย่างไม้ น้ำมันยาง น้ำมันสน แร่หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓ มาตรา ๑๔ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใดยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า ทำไม้ เก็บหาของป่าหรือกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติ เว้นแต่

(๑) ทำไม้หรือเก็บหาของป่าตามมาตรา ๑๕ เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยตามมาตรา ๑๖ กระทำการตามมาตรา ๑๗ ใช้ประโยชน์ตามมาตรา ๑๘ หรือกระทำการตามมาตรา ๑๙ หรือมาตรา ๒๐

(๒) ทำไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้

^๔ มาตรา ๒๐ การจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

^๕ มาตรา ๓๕ การจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

^๖ มาตรา ๒๖ การจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

^๗ มาตรา ๑๙ บทบัญญัติในมาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ มิให้ใช้บังคับแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติภารกิจไปเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ หรือการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการ

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ อีก ส่วนไม้ล้มขอนนอนไพรในเขตอุทยานแห่งชาตินั้นเนื่องจาก เป็นไม้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติใช้เกิดจากการกระทำผิดกฎหมาย ดังนั้น การนำไม้ดังกล่าวไป ใช้ประโยชน์จึงต้องเป็นไปตามระเบียบที่ออกตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ ฯ

สำหรับปัญหาประการที่สามที่ว่า ไม้ของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดิน เมื่อคดีถึง ที่สุดแล้วกรมป่าไม้จะจำหน่ายให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ได้หรือไม่ นั้น มีความเห็นว่าเมื่อไม้ ของกลางตกเป็นของแผ่นดินและคดีถึงที่สุดแล้ว กรมป่าไม้ย่อมจำหน่ายให้องค์การอุตสาหกรรม ป่าไม้ได้ ทั้งนี้ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๐๒ ซึ่งเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ แจ้งไปยังกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ตามหนังสือ ที่ กษ.๔๗๗๔/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๐๒

(ลงชื่อ) อมร จันทรสุมบูรณ์
(นายอมร จันทรสุมบูรณ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มกราคม ๒๕๒๖

หรือเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำศนาจร หรือการพักอาศัย หรือเพื่ออำนวยความสะดวกหรือให้ความรู้แก่ ประชาชน ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติของรัฐมนตรี